Vastaanottaja: Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 264/2022 vp / Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntopyyntö hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista annetun lain muuttamisesta

Lakimuutoksen päätarkoitus on määritellä, mitä vaatimuksia hyvinvointialueiden, Helsingin ja HUS-yhtymän tulee noudattaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen ajoneuvo- ja liikennepalveluhankinnoissa sovelletaan. Toinen tarkoitus on selkeyttää kuntayhtymien ja kuntataustaisten yhtiöiden velvoitetasoja.

Monet lait ovat vaikeaselkoisia asiantuntijoillekin viittauksineen ja pitkine soveltamisalan kuvauksineen. On monia hankintaa koskevia lakeja. EU:n palvelusopimusasetus sallii myös suorahankintoja ja hankintoja sisäisiltä liikenteenharjoittajilta. Liikennepalveluhankinnat on kuvattu voimassa olevassa laissa hankintanimikkeistötasolla, ajoneuvohankinnat yleistermillä ajoneuvohankinnat.

Paikallisliikenneliiton jäsenet ovat joukkoliikenteen toimivaltaisia viranomaisia, joiden liikennepalveluhankintoja koskevia vaatimuksia lakimuutos ei muuta. Osalla kaupungeista on kuntaomisteinen joukkoliikenneyhtiö kuten Tampereen kaupungilla Tampereen kaupungin liikelaitos, Turulla Turun Kaupunkiliikenne Oy ja Porin kaupunki omistaa Porin Linjat Oy:n. Ne hankkivat linja-autokalustoa ja mahdollisesti muuta kuljetuskalustoa. **Nyt voimaan tulevat muutokset eivät koske kuntaomisteisia linja-autoyhtiöitä. Niitä koskevat vaatimukset löytyvät voimassa olevasta laista.**

Yleiskuva jo voimassa olevista vaatimuksista julkisesti hankittaville joukkoliikennepalveluille ja linja-autokalustolle on seuraava:

- Toimivaltaisen viranomaisen liikennepalveluhankinnoissa lakia sovelletaan 2 §:n kolmannen momentin mukaan vain **kilpailutettaviin sopimuksiin**, joiden hankintanimikkeistö on voimassa olevan lain kuvaamia **palveluhankintoja** (60112000-6 jne.).
- Sisäistä liikenteenharjoittaja koskee soveltamisala **"ajoneuvohankinnat**" yleisesti, mitä olisivat käytännön hankkimisen tasolla linja-autokalustoa koskien CPV-koodiston 34121400-5 Matalalattialinja-autot.

Toimivaltaiset viranomaiset ja sisäiset liikenteenharjoittajat soveltavat pykälän 11 vaatimuksia, jonka mukaan hankintayksikön on varmistettava, että ajoneuvohankintoina hankittujen ja liikennepalveluhankintoina hankittujen palveluiden tuottamiseen käytettyjen M3-luokan linja-autojen kokonaislukumäärästä **ensimmäisellä hankinta-ajanjaksolla vähintään 41 prosenttia ja toisella hankinta-ajanjaksolla vähintään 59 prosenttia on 8 §:ssä määriteltyjä ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja.**

Pykälän 11 toinen momentti määrää lisäksi toimivaltaisen viranomaisen velvollisuudesta varmistaa päästöttömien M3-luokan toteutuminen liikennepalvelu- ja ajoneuvohankinnoissa. Lain mukaan päästöttömän kaluston toteutuminen koskisi toimivaltaisen viranomaisen kilpailutettuja hankintoja, mutta sisäisen liikenteenharjoittajan kanssa sovittaneen paikallisesti, millaista kalustokehitystä keskinäisessä yhteistyössä on tarkoituksenmukaista tavoitella.

Minna Soininen, toiminnanjohtaja, Paikallisliikenneliitto.

Paikallisliikenneliitto edustaa 15 toimivaltaista joukkoliikenneviranomaista, jotka järjestävät liikennepalveluja kaupungeissa ja kaupunkiseuduilla ja vastaavat yli 80 %:sta Suomen maajoukkoliikenteen matkoista. Jäseniämme ovat Helsingin seudun liikenne (HSL), Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Kuopion, Kouvolan, Lahden, Lappeenrannan, Oulun, Porin, Salon ja Raaseporin kaupungit, Meri-Lappi sekä Tampereen ja Turun joukkoliikenneyksiköt. Yhteistyöjäseniämme ovat kahdeksan ELY-keskusta, Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy. Tampereen Raitiotie Oy ja TVV Lippu- ja maksujärjestelmä Oy.